

Aan het college van burgemeester en wethouders van Lansingerland
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Ons kenmerk:
ASD25.B.003

Betreft: Advies Derde Wijziging van de Verordening Sociaal Domein 2023 gemeente Lansingerland.

Lansingerland, 31 maart 2025

Geacht college,

Op 18 maart 2025 ontving de ASD de adviesaanvraag met betrekking tot de Derde Wijziging van de Beleidsregels Sociaal Domein gemeente Lansingerland. Op 24 maart 2025 gaf de opgavenmanager Jeugd [REDACTED] op het gemeentehuis een presentatie ter verduidelijking aan de voorzitter en twee leden van de ASD. Bij deze presentatie ging het met name om een toelichting op hoofdstuk 2 Toegang en hoofdstuk 5 Jeugd. Bij ons advies geven we eerst een algemene indruk na lezing van de concept wijzigingen. Daarna zullen we, waar dit aan de orde is, hoofdstuksgewijze op enkele specifieke artikelen reageren.

Na lezing valt ons in algemene zin op dat de gemeente heel duidelijk aangeeft wat er met betrekking tot de jeugdhulp allemaal niet meer wordt uitgevoerd. De ASD vraagt zich echter af of het blijft bij dit weghalen of wordt er ook iets 'in plaats van' aangeboden? Daarbij denken we vooral aan het versterken van de pedagogische basis. Wij adviseren in dit verband dan ook om met name aan dit laatste nog enkele zinnen te wijden. Daarbij is het ook verstandig om de relatie van de aanpassingen in de jeugdhulp (nogmaals) te koppelen aan de vastgestelde samenlevingsvisie en de hierin aangegeven uitgangspunten (de omgekeerde piramide).

Het valt de ASD ook op dat de stevige lokale teams nog nergens worden genoemd. Natuurlijk zijn die nog niet gevormd. Het is ons op dit moment niet duidelijk of en zo ja wanneer en op welke wijze hieraan invulling gegeven gaat worden. En dus ook niet waar deze wijkteams gaan worden ingezet en gepositioneerd ten opzichte van aanbieders en de gemeente. We lezen in de stukken op diverse plaatsen dat de gemeente advies kan inwinnen over een casus. Hierbij is ons echter niet duidelijk bij wie dit dan gebeurt. Het lijkt wijs om duidelijk te zijn bij wie op basis van welke deskundigheid advies ingewonnen wordt.

De ASD adviseert dan ook om snel duidelijkheid te geven betreffende een aantal uitvoeringstaken waarbij vooral de inrichting van de wijkteams prioriteit zou verdienen. Hierbij is het van groot belang dat er wordt geïnvesteerd in deskundigheid en kwaliteit van de 'toekomstige' behandelaars. De inzet van ervaringsdeskundigen zou wat ons betreft een overweging kunnen zijn.

Bijgaand treft u – indien van toepassing – artikelsgewijze onze openstaande vragen en adviezen.

Hoofdstuk 2. Toegang

Daarnaast wordt er heel erg ingezoomd op de eigen kracht maar hoe ga je bepalen wanneer ouders/verzorgers iets wel of niet kunnen? De eerder door ons genoemde versterking van de pedagogische basis lijkt nodig om ouders/verzorgers die eigen kracht te laten ontwikkelen en gebruiken.

Artikel 2.2.3

Lid 2 a en b:

De ASD constateert dat er gedetailleerde beschrijving wordt gegeven van een aantal onderzoeksvragen. Hierbij missen we echter hoe de uitvoering is georganiseerd. Vermoedelijk wordt dit later beschreven in de wijziging van de beleidsregels? De ASD ziet hier graag een reactie op.

lid c: De ASD ontvangt graag een toelichting waar men dan aan denkt en hoe dit gerealiseerd gaat worden.

Lid 6: Kan worden aangegeven op welke wijze dit uitgevoerd wordt en door wie. Wie gaat dit advies verzorgen?

Lid 7: De ASD adviseert om de informatie met de inwoner niet uitsluitend schriftelijk te verzorgen maar een aanbod te doen om in een persoonlijk gesprek toelichting te geven.

Hoofdstuk 5: Jeugd

Artikel 5.1.3 Beschikking

In dit artikel wordt bij lid 2.b aangegeven dat de voorziening altijd van tijdelijke aard is en niet in volle omvang benut hoeft te worden indien niet nodig. De ASD vraagt zich op welke wijze dit wordt bepaald en door wie?

Artikel 5.3.7: Algemene criteria voor het toekennen van algemene voorzieningen

Bij de inhoud van alle hier genoemde bepalingen wil de ASD nogmaals benadrukken dat de realisering van sterke wijkteams met veel deskundigheid en kwaliteit absoluut noodzakelijk is voor het realiseren ervan.

Daarbij valt het de ASD op dat er voortdurend over eigen kracht en inzet van sociaal netwerk wordt gesproken maar nergens waar de gemeente de helpende hand biedt aan kwetsbare burgers zonder sociaal netwerk. Bij de opgave volwassenen waarover de ASD onlangs heeft geadviseerd, wordt gesproken van cultuur- en stress sensitieve ondersteuning. De ASD is van mening dat er in voorkomende gevallen extra rekening moet worden gehouden met kwetsbare situaties. Als voorbeeld noemen we het wegnemen van financiële problemen, een belangrijke oorzaak voor gezinsproblematiek.

Bij dit artikel en haar subonderdelen zou de ASD graag willen horen door wie/welke organisatie de benoemde onderzoeken worden uitgevoerd. Datzelfde geldt voor het genoemde externe medische onderzoek.

Artikel 5.3.9. Aanvullende criteria voor het ondersteuningselement dagbehandeling of dagbesteding.

Het gaat hier over behandeling en dagbesteding. Het valt de ASD op dat bij alles wordt uitgegaan van "tijdelijk", Behandeling is inderdaad tijdelijk maar de ASD is van mening dat sommige kinderen (denk aan EMB) gedurende hun hele jeugd begeleiding nodig zullen hebben ter vervanging van school.

Artikelen 5.3.13 Afbakening Jeugdwet en Wet passend onderwijs

De ASD juicht het toe om in de wijziging van de verordening uitgebreid en helder in te gaan op de verschillende verantwoordelijkheden van gemeente en onderwijs. Het is goed om helder te krijgen wie nu waarvoor verantwoordelijk is. Er is tot nu te vaak naar elkaar gewezen in voorkomende jeugd casuïstiek. Dit gezegd hebbende hecht de ASD eraan te wijzen op het risico dat door het redelijk gedetailleerd weergeven waar de gemeente wel en niet over gaat de kans van dit 'naar elkaar wijzen' nog sterker wordt aangezet.

De ASD is van mening dat het juist van belang is om eendrachtig de samenwerking met het onderwijsveld te zoeken.

De relatie met de scholen is daarbij een cruciaal punt. Die samenwerking gaat niet werken als daar niet eerst een inspanningsslag wordt gemaakt. Van uw opgavenmanager hebben we gehoord dat dit ondertussen ook goed is ingedaald binnen het college en dat gestart is met een intensivering van het bestuurlijke LEA overleg. De ASD vindt het wel jammer dat bij de agendering voor dit overleg de ontwikkelingen rond de veranderingen in de jeugdhulp nog niet de volledige prioriteit hebben. Schijnbaar is er sprake van veel 'achterstallig onderhoud' in het herstellen van de relatie tussen gemeente en het onderwijs. De ASD vraagt dan ook aandacht om – ondanks de vele aandachtsgebieden die besproken moeten worden – de ontwikkelingen rond de jeugdhulp nadrukkelijk te agenderen.

In de toelichting bij art 5.3.13 leest de ASD dat het uitgangspunt is om kinderen zoveel mogelijk in het (reguliere) onderwijs te houden. In principe zijn we het hier mee eens maar de ervaring leert dat dit op dit moment nog niet goed uitpakt.

Opvallend is ook dat de leeftijdscategorie 18-23 jaar nergens genoemd wordt. Natuurlijk is 18 jaar in de jeugdhulp een harde grens maar het is bekend uit de praktijk dat juist die groep daardoor sneller (opnieuw) in de problemen komt en dan weer op de radar van de gemeente opduikt.

De ASD vraagt dan ook aandacht voor de overgang van de jeugdhulp naar aanvullende ondersteuning (vanuit de WMO of anderszins) en is benieuwd hoe de gemeente hier actief op wil acteren.

Bij het onderwerp passend onderwijs wordt niet ingegaan op de categorie van absoluut verzuimers (jongeren die niet staan ingeschreven bij een school maar wel leer/kwalificatie plichtig zijn). Hier heeft de gemeente een wettelijke taak en de ASD is benieuwd op welke manier aan deze groep kwetsbare leerlingen aandacht wordt geschonken. We verwijzen in dit kader ook naar eerdere berichten betreffende het niet goed in beeld hebben van deze groep en de wettelijke verplichting van het college om jaarlijks de gemeenteraad te informeren door middel van een jaarverslag leerplicht.

De ASD ontvangt graag de actuele stand van zaken met betrekking tot deze situatie.

De indruk bestaat na lezing van de stukken dat de gemeente voor zichzelf vooral een rol ziet om pas later in een traject te acteren daar waar scholen en ouders handelingsverlegen zijn. De ASD is van mening dat het beter is om eerder in een traject de juiste begeleiding en interventies toe te passen.

Artikel 5.3.14, lid 2.b.

De ASD is voorstander van tijdig en kwalitatief goede diagnostiek toe te passen maar adviseert om dit artikel te verrijken met de aanvullende opmerking 'in principe slechts eenmaal'. De ASD is voorstander van terughoudendheid met diagnostiek. Eenmaal een diagnose wordt deze een leven lang meegedragen en dit kan ook ongewenste effecten in zich hebben.

Artikel 5.3.15 Afstemming

De ASD adviseert om met het samenwerkingsverband (en andere belangrijke partners in de lokaal educatie agenda) afspraken te maken conform de strekking in dit artikel (m.n. over een ontwikkelingsperspectief plan).

Het is duidelijk dat hierdoor wordt aangegeven wie waar over gaat maar de ASD hoort graag of de gemeente naast de reeds gestarte intensivering van actieve samenwerking ook nog plannen heeft om buiten de strikte afbakening van verantwoordelijkheden een extra inzet te plegen op de ondersteuning van kwetsbare jongeren in het onderwijs.

Algemene conclusie na lezing van dit onderdeel van de verordening sterkt de ASD in de reeds eerder uitgesproken wens om niet alleen actief betrokken en geïnformeerd te willen zijn bij de drie decentralisaties (die ten grondslag liggen aan het instellen van een verplicht adviesorgaan voor het college) maar ook bij alle ontwikkelingen binnen het onderwijs. De eerdere reactie van het college dat dit alleen aan de orde is daar waar onderwijs raakt aan de decentralisaties lijkt de ASD nog steeds te beperkt. De verplichte gemeentelijke taken op het gebied van leer/kwalificatieplicht, leerlingenvervoer maar ook onderwijshuisvesting zijn in onze optiek nauw verbonden met alle ontwikkelingen op het gebied van het jeugd(zorg) beleid.

Afrondend

De nu gepresenteerde wijzigingen in de verordening zijn in onze optiek vooral een 'structuurwijziging'. Hierbij is de ASD van mening dat er feitelijk sprake is van een 'cultuuromslag'. We zijn dan ook benieuwd op welke wijze de gemeente de burgers van Lansingerland actief gaat informeren maar ook gaat 'meenemen' en begeleiden bij de noodzakelijke verandering in het denken over hulp en ondersteuning in het algemeen en bij jeugdhulp (en eigenlijk ook bij WMO) in het bijzonder.

De ASD begrijpt dat nieuwe regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen het noodzakelijk maken dat er bij regelmaat tussentijds aanpassingen nodig zijn van zowel de verordening als van de hierna vast te stellen beleidsregels. De ASD constateert dat hierdoor er wel een situatie ontstaat waarbij er gefragmenteerd advisering moet plaatsvinden op de – op zichzelf goed ingerichte – integrale verordening voor het sociaal domein. Vorig jaar een advisering op de tweede wijziging van de verordening, daarna begin 2025 een advisering op met name de beleidsregels voor de WMO in afwachting van nieuw (landelijk) beleid met betrekking tot de Jeugdwet en de Participatiewet. En nu dus een gevraagde derde wijziging van de verordening door de ontwikkelingen op het gebied van de jeugdhulp. Wij gaan ervan uit dat er op korte termijn een verzoek tot advisering zal worden gedaan met betrekking tot een wijziging van beleidsregels. Het wachten is nu nog op voorgestelde wijzigingen met betrekking tot een aantal hoofdstukken die nu nog niet aan de orde zijn geweest. De ASD denkt daarbij onder andere aan hoofdstuk 6 (Werk – en re-integratie) en hoofdstuk 7 (Inkomen). We ontvangen graag informatie over een mogelijk door u gemaakte planning voor de komende periode.

We zien graag uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland

Marijke Bovens,

voorzitter ASD Lansingerland

Postbus 295

2650 AG Berkel en Rodenrijs